

Бюро «Ми — є!»
Human Rights Bureau "We Are!"

ТЕМА 2 · НАВЧАЛЬНИЙ ЗАХІД · 2026

Інтерсекційність та права ЛГБТІК+ спільноти

Intersectionality and the Rights of LGBTIQ+ Communities

2026 · 12:20–13:00

Лекція + обговорення / Lecture + Q&A

Володимир Косенко / Volodymyr Kosenko

Директор / Director, Бюро «Ми — є!»

КЛЮЧОВІ ПАРАМЕТРИ / KEY PARAMETERS

4

Тематичні блоки
Thematic blocks

2

Рівні права: міжнар. + нац.
Intl. + national law

Аудиторія / Audience

Дипломати МЗС України, вже обізнані з базовою правовою рамкою.

Ukrainian MFA diplomats, familiar with the basic legal framework.

ЛОГО
LOGO

ОРГАНІЗАТОРИ / ORGANISERS

Бюро «Ми — є!» + МЗС України

lgbt.in.ua · monitor.lgbt.in.ua

Чотири блоки + обговорення

Four blocks plus discussion

01 • БЛОК / BLOCK

Інтерсекційність

Intersectionality

Що це таке, чому одна вісь ідентичності недостатня і як перетин ознак множить ризики та захисні потреби.

Why one axis of identity is never enough.

~ 12 хв

02 • БЛОК / BLOCK

Стереотипи та міфи

Stereotypes and myths

Поширені наративи про ЛГБТІК+ проти фактів і як міфи функціонують у публічному просторі.

Common narratives vs. facts.

~ 10 хв

03 • БЛОК / BLOCK

Коректна лексика та етика

Inclusive language and ethics

ЛГБТІК+, СОГІ, коректні терміни, уникнення стигматизуючих ярликів та принципи етичної комунікації.

Correct terminology and ethical communication.

~ 8 хв

04 • БЛОК / BLOCK

Правова база

Legal framework

Міжнародні стандарти (ЄКПЛ, Принципи Йог'якарти) і національне законодавство України з прав ЛГБТІК+.

International and national legal standards.

~ 10 хв

Що таке інтерсекційність?

What is intersectionality?

Перетин, а не додавання

Intersection, not addition

Досвід дискримінації не складається з окремих ознак. Поєднання кількох ідентичностей створює якісно нові ризики та бар'єри, яких немає при розгляді кожної ознаки окремо.

Для дипломата це означає: політичне рішення «для жінок» або «для ЛГБТІК+» може не охопити лесбійку — внутрішньо переміщену особу, яка одночасно належить до обох груп.

ВИЗНАЧЕННЯ / DEFINITION

«Інтерсекційність — аналітичний інструмент, який описує, як раса, гендер, клас та інші ознаки взаємодіють, формуючи унікальний досвід утисків і привілеїв, який не можна звести до однієї категорії.»

Кімберлі Креншоу, 1989 / Kimberlé Crenshaw, 1989

АНАЛІЗ, НЕ ІДЕНТИЧНІСТЬ

Метод виявлення структурних бар'єрів, а не етикетка людини.

ДЛЯ ПОЛІТИКИ

Допомагає бачити, кого система не помічає.

Перетин ідентичностей: хто опиняється поза полем зору

Intersecting identities: who falls outside the frame

ЛГБТІК+ × інвалідність

Доступ до послуг та інклюзивного супроводу, бар'єри в медичній та соціальній системі.

ЛГБТІК+ × ВПО

Втрата документів, розрив із родиною підтримки, ризики в нових громадах.

ЛГБТІК+ × Збройні Сили

Службовці ЗСУ, партнери без статусу, ризики за відсутності юридичного визнання пар.

ЛГБТІК+ × нацменшини

Подвійна стигма, мовні та культурні бар'єри доступу до захисту.

Жінки × СОГІ

Лесбійки та бісексуальні жінки: поєднання гендерного і homophobic насильства.

Транс- та інтерсекс-люди

Документи, медичний доступ, правовий захист найвразливіші до прогалин.

ЛГБТІК+ × праця

Чіткий захист у КЗП, але тіньова економіка та неформальні умови залишають поза ним.

ЛГБТІК+ × медицина

Відмова в допомозі, аутинг, нав'язування «лікування» орієнтації.

Джерело: аналітика та матеріали Бюро «Ми — є!»; рамка інтерсекційності за Креншоу. / Source: Bureau analytics; framework per Crenshaw.

Чому це політичний пріоритет для дипломатії

Why this is a policy priority for diplomacy

Євроінтеграція та *acquis*

*EU integration and the *acquis**

Стаття 21 Хартії основних прав ЄС та *acquis* у сфері рівності — частина умов набуття членства. Антидискримінаційні стандарти релевантні для переговорних розділів.

Збройні Сили України

Armed Forces of Ukraine

ЛГБТІК+ військовослужбовці захищають державу, але їхні партнери не мають статусу «члена сім'ї». Визнання пар — питання справедливості до тих, хто воює.

ВПО та гуманітарний вимір

IDPs and humanitarian dimension

Внутрішньо переміщені ЛГБТІК+ люди часто втрачають доступ до родини підтримки. Гуманітарна політика має враховувати інтерсекційні ризики.

Рамка: Україна — член Ради Європи, кандидат на ЄС. Стандарти ЄКПЛ та *acquis* ЄС є юридично релевантними. / Framework: Ukraine is a CoE member and EU candidate.

Міфи проти фактів

Myths versus facts

МІФ / MYTH	ФАКТ / FACT
«Це західний імпорт, нове явище для України»	ЛГБТІК+ люди є в усіх суспільствах. Правовий захист у Україні існує задовго до 2022 року (КЗпП, ЗУ «Про медіа», практика ЄСПЛ).
«Пропаганда вербує дітей»	Медичні та психологічні асоціації світу одностайні: орієнтація не формується інформацією. «Закони про пропаганду» не мають доказової бази.
«Загроза традиційній сім'ї»	Жодне дослідження не підтверджує зв'язку між рівними правами та руйнуванням сімей. Реєстровані партнерства лише юридично визнають уже існуючі стосунки.
«Орієнтацію можна „вилікувати“»	ВООЗ та ВЛЖ класифікують спроби «лікування» як шкідливу практику. Орієнтація не є хворобою і не підлягає лікуванню.

Джерела: ВООЗ, ВАП (APA), практика ЄСПЛ, матеріали Бюро «Ми — є!». / Sources: WHO, APA, ECtHR case-law, Bureau materials.

Як міфи стають політикою: механізм

How myths become policy: the mechanism

Моральна паніка

Moral panic

Спрощений наратив про «загрозу» створює емоційну напругу, яка випереджає фактичну перевірку тверджень.

Пошук внутрішнього ворога

Scapegoating

У періоди криз ЛГБТІК+ люди історично стають зручним цільовим об'єктом для консолідації «проти».

Перенесення в закон

Transfer into law

Міф мобілізується як обґрунтування обмежувальних норм — часто всупереч зобов'язанням за ЄКПЛ.

ЩО ПОКАЗУЄ НАШ МОНІТОРИНГ / WHAT OUR MONITORING SHOWS

Дослідження Бюро фіксує повторювані моделі публічного дискурсу щодо ЛГБТІК+ (2022–2025): 107 рішень місцевих рад 2016–2019 років проти «пропаганди» та калібрувальний медіакорпус (N=35) демонструють, як стереотипи інституціоналізуються, а не відображають реальність. *Recurring discourse patterns: 107 council acts against "propaganda" (2016–2019) and a calibration media corpus (N=35).*

Джерело: аналітичний звіт Бюро «Ми — є!» «Публічний дискурс щодо ЛГБТІК+, 2022–2025». Мета — відтворюваність моделей, а не оцінка поширеності. / Source: Bureau analytical report; reproducibility, not prevalence.

Коректна лексика: замість → використовуйте

Correct language: avoid → use

УНИКАЙТЕ / AVOID	ВИКОРИСТОВУЙТЕ / USE
«гомосексуаліст», «гомосексуал» клінічний, стигматизуючий тон	гей, лесбійка (як самоідентифікація) gay, lesbian
«нетрадиційна орієнтація» натякає на «правильну» норму	сексуальна орієнтація sexual orientation
«змінити стать» неточно та упереджено	гендерний перехід, трансгендерна людина gender transition, transgender person
«сексуальні меншини» (як загальний) розмиває ідентичність	ЛГБТІК+ спільноти / ЛГБТІК+ люди LGBTIQ+ communities
«пропаганда гомосексуалізму» сконструйований нарратив без доказовості	видимість, рівні права, доступ до інформації visibility, equal rights

ЛГБТІК+ = лесбійки, геї, бісексуальні, трансгендерні, інтерсекс-люди, queer/питання; «+» — інші ідентичності. СОГІ = сексуальна орієнтація та гендерна ідентичність (SOGI).

Етичні принципи комунікації про ЛГБТІК+

Ethical principles for communication

Без аутингу

No outing

Ніколи не розголошувати орієнтацію чи гендерну ідентичність людини без її явної згоди — навіть за найкращих намірів.

Репортаж без шкоди

Do-no-harm reporting

Не відтворювати образливі висловлювання без необхідності та контексту; не зводити людину лише до її ідентичності.

Первинні джерела

Primary sources

Посилатися на компетентні органи, медичні асоціації та рішення судів, а не на чутки чи вірусні твердження.

Актуальне ім'я

Chosen name

Використовувати ім'я та займенники, які обрала людина, незалежно від статусу зміни документів.

Контекст, не сенсація

Context, not sensationalism

Подавати факти в правовому та соціальному контексті; уникати заголовків, що нормалізують ненависть.

Точна термінологія

Accurate terminology

Розрізняти орієнтацію, ідентичність, інтерсекс-варіації; не змішувати поняття у правових і медичних контекстах.

Міжнародна правова база прав ЛГБТІК+

International legal framework for LGBTIQ+ rights

Універсальні інструменти

Universal instruments

ЗЗПЛ (1948) і МПГПП (1966): права й рівність без обмеження ознаками. КПЛК тлумачить недискримінацію інклюзивно щодо СОГІ.

ЄКПЛ (Рада Європи)

ECHR (Council of Europe)

Ст. 8 (приватне життя), ст. 12 (шлюб), ст. 14 (недискримінація). Україна виконує рішення ЄСПЛ, включно зі справами ЛГБТІК+.

Принципи Йог'якарти

Yogyakarta Principles

Авторитетне тлумачення застосування міжнародного права прав людини до питань СОГІ та гендерної експресії (2007, 2017).

Рекомендації Ради Європи

CoE recommendations

CM/Rec(2010)5 про заходи протидії дискримінації за СОГІ; CM/Rec(2022)16 та ЄКРН №15 щодо мови ворожнечі.

Acquis ЄС

EU acquis

Ст. 21 Хартії основних прав ЄС; Директиви про рівність у праці — обов'язкові для країн-кандидатів на шляху до членства.

Регіональна практика

Regional case-law

Рішення ЄСПЛ формують мінімальні стандарти визнання пар, свободи зібрань та захисту від злочинів ненависті.

Європейські стандарти та Україна: ключові справи

European standards and Ukraine: landmark cases

Maumulakhin & Markiv проти України

Maumulakhin & Markiv v. Ukraine

ЄСПЛ, червень 2023. Встановив порушення ст. 8 ЄКПЛ через відсутність юридичного визнання одностатевих пар. Україна має позитивне зобов'язання забезпечити правове визнання.

Дипломатичне значення: невиконання створює системний правовий ризик і підточує довіру до інституційних реформ.

ПОЗИТИВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЕРЖАВИ / POSITIVE OBLIGATIONS

Захист від насильства

Ефективне розслідування злочинів із мотивом ненависті, у т.ч. під час мирних зібрань.

Визнання пар

Правовий механізм для одностатевих пар — не лише цивільне право, а й доступ до соціальних гарантій.

Свобода зібрань

Захист учасників ЛГБТІК+ подій від контрпротестів та насильства.

Джерело: ЄСПЛ, Maumulakhin and Markiv v. Ukraine (заява № 7808/16), рішення від червня 2023. / Source: ECtHR, application no. 7808/16, judgment of June 2023.

Національна законодавча база України

National legal framework of Ukraine

Конституція України

Constitution of Ukraine

Ст. 24 — рівність перед законом; перелік ознак не є вичерпним, тож охоплює СОГІ. Ст. 21, 28 — гідність і недоторканність.

КЗпП — праця

Labour Code

Пряма заборона дискримінації за сексуальною орієнтацією та гендерною ідентичністю — найчіткіший захист у національному праві.

ЗУ «Про медіа»

Media Law

Пряме включення СОГІ серед ознак, за якими заборонено дискримінаційний і ворожий контент. Засіб захисту — Нацрада.

ЗУ «Про засади... дискримінації»

Anti-discrimination framework

Відкритий перелік ознак: СОГІ розглядаються як «інші ознаки». Дозволяє оскаржувати, але ускладнює правозастосування.

КК України

Criminal Code

Мотив нетерпимості — обтяжуюча обставина. Проте повне й чітке визнання гомофобного/трансфобного мотиву лишається неповним.

Воєнний стан і ЗСУ

Martial law and AFU

Обмеження свободи зібрань мають бути пов'язані з безпекою, а не з темою чи ідентичністю учасників.

Правові розриви: що є і чого бракує

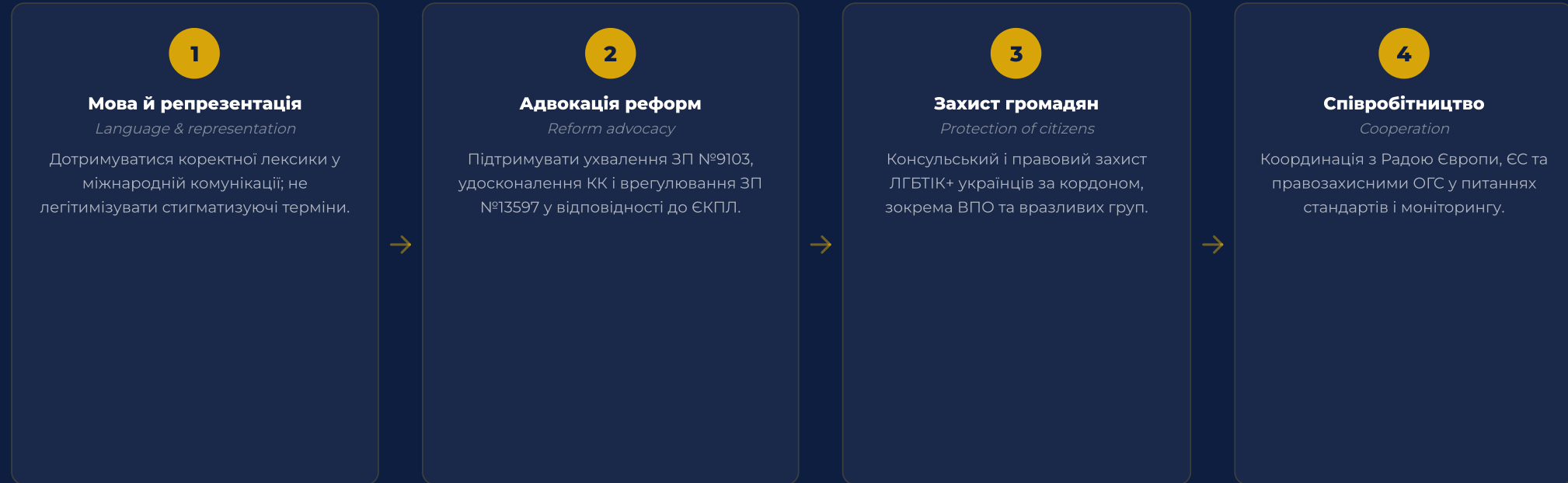
Legal gaps: what exists and what is missing

СФЕРА / AREA	ЩО Є / WHAT EXISTS	ПРОГАЛИНА / GAP
Визнання пар	Конституційна можливість шлюбу; ЗП №9103 про реєстровані партнерства	ЗП №9103 (березень 2023) не ухвалено станом на 2026; одностатеві пари без статусу
Злочини ненависти	Обтяжуюча обстановка «із мотиву нетерпимості» в КК	Неповне й нечітке врахування гомофобного/ трансфобного мотиву
Мова ворожнечі	ЗУ «Про медіа»; Нацрада як регулятор	ЗП №13597 ризикує розмити межу між різким висловом і підбурюванням всупереч ст. 10 ЄКПЛ
Транс- та інтерсекс-люди	Процедура зміни документів	Зайві медичні бар'єри; відсутність самовизначення; захист інтерсекс-дітей

Джерела: Конституція, КК, КЗпП, ЗУ «Про медіа», ЗП №9103, ЗП №13597, *Maymulakhin v. Ukraine.* / Sources as cited.

Роль дипломатії: чотири напрямки дії

The role of diplomacy: four vectors of action

💡 ПРИНЦИП / PRINCIPLE

Дипломатична дія найефективніша, коли вона спирається на докази, а не на стереотипи, і коли вона інклюзивна до інтерсекційних груп. *Diplomatic action is most effective when evidence-based and intersectionally inclusive.*

Рекомендації для дипломатичної практики

Recommendations for diplomatic practice

01 · Внутрішній стандарт

Internal standard

Запровадити керівництво з коректної лексики та етики комунікації для підрозділів МЗС і закордонних установ.

02 · Підтримка реформ

Support for reforms

Публічно підтримати виконання *Maumulakhin v. Ukraine* та просування ЗП №9103 про реєстровані партнерства.

03 · Пропорційність

Proportionality

Забезпечити, щоб реакція на мову ворожнечі (ЗП №13597) відповідала ст. 10 ЄКПЛ і не створювала chilling effect.

04 · Збройні Сили України

Armed Forces of Ukraine

Визнати партнерів військовослужбовців ЗСУ у питаннях статусу та соціальних гарантій.

05 · ВПО та вразливі групи

IDPs and vulnerable groups

Інтегрувати інтерсекційну перспективу в гуманітарну та консульську політику щодо ВПО.

06 · Постійний діалог

Sustained dialogue

Регулярні консультації з ЛГБТІК+ організаціями для відстеження ризиків та оновлення стандартів.

ДЯКУЄМО · THANK YOU

Питання та обговорення

Questions & Discussion

Бюро «Ми — є!» відкрите до експертної співпраці з дипломатичною спільнотою в питаннях прав ЛГБТІК+, інтерсекційності та доказової політики.
The Bureau "We Are!" is open to expert cooperation with the diplomatic community on LGBTIQ+ rights, intersectionality and evidence-based policy.

 [Матеріали / Materials](#)

 [Моніторинг / Dashboard](#)

 [lgbt.in.ua](#)

 vk@lgbt.in.ua

Бюро «Ми — є!» + МЗС України · 2026 · Тема 2 · Інтерсекційність